Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 13. februarja 2020*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Direktiva (EU) 2016/343 – Domneva nedolžnosti in pravica biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku – Člen 8(1) in (2) – Pogoji, zahtevani v nacionalni ureditvi za izvedbo sojenja v nenavzočnosti – Izostanek obdolžencev od nekaterih narokov bodisi iz razlogov, na katere so lahko vplivali, bodisi iz razlogov, na katere niso mogli vplivati – Pravica do poštenega sojenja“

V zadevi C-688/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) z odločbo z dne 22. oktobra 2018, ki je na Sodišče prispela 6. novembra 2018, v kazenskem postopku zoper

TX,

UW,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi M. Safjan (poročevalec), predsednik senata, L. Bay Larsen, sodnik, in C. Toader, sodnica,

generalni pravobranilec: P. Pikamäe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za portugalsko vlado L. Inez Fernandes, P. Barros da Costa, L. Medeiros in D. Pires, agenti,

– za Evropsko komisijo R. Troosters in Y. Marinova, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: bolgarščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 8(1) in (2) Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (UL 2016, L 65, str. 1).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka, uvedenega zoper osebi TX in UW zaradi njunega sodelovanja v hudodelski združbi.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodnih izjavah 9, od 33 do 37, 44 in 47 Direktive 2016/343 je navedeno:

„(9) Namen te direktive je okrepiti pravico do poštenega sojenja v kazenskem postopku z določitvijo skupnih minimalnih pravil glede nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in pravice biti navzoč na sojenju.

[…]

(33) Pravica do poštenega sojenja je eno od osnovnih načel v demokratični družbi. Pravica osumljenih ali obdolženih oseb, da so navzoče na sojenju, temelji na navedeni pravici in bi morala biti zagotovljena po vsej [Evropski] [u]niji.

(34) Če osumljene ali obdolžene osebe iz razlogov, ki niso pod njihovim nadzorom, ne morejo biti navzoče na sojenju, bi morale imeti možnost, da zahtevajo nov datum za sojenje v časovnem okviru, ki ga določa nacionalno pravo.

(35) Pravica osumljenih ali obdolženih oseb, da so navzoče na sojenju, ni absolutna. Osumljene ali obdolžene osebe bi morale imeti možnost, da se pod nekaterimi pogoji izrecno ali molče, vendar nedvoumno, odpovejo tej pravici.

(36) V nekaterih okoliščinah bi moralo biti mogoče, da se odločba, s katero se ugotovi, ali je osumljena ali obdolžena oseba kriva ali nedolžna, izda, tudi če zadevna oseba ni navzoča na sojenju. Tako je lahko v primeru, ko je bila osumljena ali obdolžena oseba pravočasno obveščena o sojenju in posledicah izostanka, vendar se sojenja kljub temu ne udeleži. Obvestitev osumljene ali obdolžene osebe o sojenju bi morala pomeniti, da se to osebo bodisi vabi osebno bodisi se ji kako drugače zagotovi uradne informacije o datumu in kraju sojenja, in sicer na način, ki omogoča, da oseba ve za sojenje. Obvestitev osumljene ali obdolžene osebe o posledicah izostanka bi morala zlasti pomeniti, da se to osebo obvesti, da se lahko odločba izda, tudi če se sojenja ne udeleži.

(37) Moralo bi biti mogoče, da sojenje, na podlagi katerega se lahko izda odločba, s katero se ugotovi, ali je oseba kriva ali nedolžna, poteka brez navzočnosti osumljene ali obdolžene osebe, če je bila ta oseba obveščena o sojenju in je pooblastila odvetnika, ki ga je imenovala sama ali pa država, da jo zastopa na sojenju, in ki jo je zastopal.

[…]

(44) Načelo učinkovitosti prava EU zahteva, da države članice uvedejo ustrezna in učinkovita pravna sredstva v primeru kršitve pravice, ki jo posameznikom podeljuje pravo Unije. Učinkovito pravno sredstvo, ki je na voljo v primeru kršitve pravic, določenih s to direktivo, bi moralo, kolikor je mogoče, učinkovati tako, da se osumljena ali obdolžena oseba vrne v položaj, v katerem bi bila, če do kršitve ne bi prišlo, z namenom varstva pravice do poštenega sojenja in pravic obrambe.

[…]

(47) Ta direktiva podpira temeljne pravice in načela, kot so priznani z Listino [Evropske unije o temeljnih pravicah, v nadaljevanju: Listina] ter [Evropsko konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisano 4. novembra 1950 v Rimu, v nadaljevanju: EKČP], vključno s prepovedjo mučenja ter nečloveškega ali ponižujočega ravnanja, pravico do svobode in varnosti, spoštovanjem zasebnega in družinskega življenja, pravico do osebne celovitosti, otrokovimi pravicami, vključenostjo invalidov, pravico do učinkovitega pravnega sredstva in poštenega sojenja, domnevo nedolžnosti in pravicami obrambe. Upoštevati bi bilo treba zlasti člen 6 Pogodbe o Evropski uniji (PEU), v skladu s katerim Unija priznava pravice, svoboščine in načela iz Listine in v skladu s katerim temeljne pravice, kakor jih zagotavlja EKČP in kakor izhajajo iz ustavnega izročila, skupnega državam članicam, predstavljajo splošna načela prava Unije.“

4 Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet urejanja“, določa:

„Ta direktiva določa skupna minimalna pravila o:

(a) nekaterih vidikih domneve nedolžnosti v kazenskem postopku;

(b) pravici biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku.“

5 Člen 8 navedene direktive, naslovljen „Pravica biti navzoč na sojenju“, v odstavkih 1 in 2 določa:

„1. Države članice zagotovijo, da imajo osumljene in obdolžene osebe pravico biti navzoče na svojem sojenju.

2. Države članice lahko določijo, da lahko sojenje, na podlagi katerega se lahko izda odločba, s katero se ugotovi, ali je osumljena ali obdolžena oseba kriva ali nedolžna, poteka brez navzočnosti te osebe, če:

(a) je bila osumljena ali obdolžena oseba pravočasno obveščena o sojenju in o posledicah izostanka; ali

(b) osumljeno ali obdolženo osebo, ki je bila o sojenju obveščena, zastopa pooblaščeni odvetnik, ki ga je imenovala osumljena ali obdolžena oseba ali država.“

Bolgarsko pravo

6 Člen 55(1) Nakazatelno-protsesualen kodeks (zakon o kazenskem postopku, v nadaljevanju: NPK) določa:

„Obdolženec ima te pravice:

[…]

udeležiti se kazenskega postopka […]“

7 Člen 94(1) NPK določa:

„Udeležba zagovornika v kazenskem postopku je obvezna, kadar:

[…]

8. se zadeva obravnava v nenavzočnosti obdolženca;

[…]“

8 Člen 247b(1) NPK določa:

„Na zahtevo sodnika poročevalca se obdolžencu vroči kopija obtožnice. Z vročitvijo obtožnice se obdolženca obvesti o razpisu predobravnavnega naroka in o vprašanjih iz člena 248(1), o pravici biti navzoč z zagovornikom in o možnosti, da se mu v primerih iz člena 94(1) postavi zagovornik, ter o tem, da se zadeva lahko preuči in se v njej odloči v njegovi nenavzočnosti, če so izpolnjeni pogoji iz člena 269.“

9 Člen 269 NPK določa:

„1) V zadevah, v katerih se obdolžencu sodi za hudo kaznivo dejanje, je njegova navzočnost na glavni obravnavi obvezna.

2) Sodišče lahko odredi udeležbo obdolženca tudi v primerih, v katerih njegova navzočnost ni določena, kadar je ta udeležba nujna za ugotovitev objektivne resnice.

3) Če to ne ovira ugotovitve objektivne resnice, se lahko o zadevi odloči v nenavzočnosti obdolženca, če:

[…]

3. je bil v redu povabljen, ni sporočil opravičenih razlogov za svoj izostanek in je bil spoštovan postopek iz člena 247b(1);

[…]“

10 Člen 423 NPK določa:

„1) Oseba, obsojena v nenavzočnosti, lahko v šestih mesecih od seznanitve s pravnomočno kazensko obsodbo ali od takrat, ko jo druga država članica dejansko izroči Republiki Bolgariji, predlaga obnovo kazenskega postopka iz razloga svoje nenavzočnosti v kazenskem postopku. Predlogu se ugodi, razen če je, prvič, obsojenec pobegnil po tem, ko je bil v predkazenskem postopku obveščen o razlogih za sum, zaradi česar postopka iz člena 247b(1) ni mogoče izvršiti, ali drugič, se po izvršitvi navedenega postopka obsojenec ni udeležil obravnave brez opravičenega razloga.

2) Predlog ne odloži izvršitve kazenske obsodbe, razen če sodišče ne odloči drugače.

3) Postopek obnove kazenskega postopka se konča, če oseba, obsojena v nenavzočnosti, ne pride na obravnavo brez opravičenega razloga.

[…]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

11 Spetsializirana prokuratura (specializirano državno tožilstvo, Bolgarija) je začelo kazenski pregon zoper trinajst oseb, obdolženih, da so voditelji in/ali člani hudodelske združbe, katere cilj je bil izvrševanje umorov, ropov in tatvin, ter da so izvršili druga kazniva dejanja v okviru te hudodelske združbe. Dva obdolženca sta osebi TX in UW, ki se jima očita udeležba v navedeni hudodelski združbi, ki je kaznivo dejanje, za katero je zagrožena zaporna kazen od treh do desetih let.

12 Osebi TX in UW sta bili obveščeni o pogojih, pod katerimi bi lahko postopek zoper njiju tekel v njuni nenavzočnosti, zlasti v primeru izostanka brez opravičenega razloga, in o dejstvu, da bi bila v takem primeru končna meritorna odločba zanju veljavna, ne da bi jo bilo mogoče izpodbijati iz razloga, da se nista osebno udeležili obravnave.

13 V okviru postopka zoper osebi TX in UW pred Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče, Bolgarija) je bilo najprej izvedenih sedem narokov za obravnavo. Na vsakem od teh narokov je bila obravnava preložena. Predložitveno sodišče ni sprejelo preiskovalnih ukrepov in ni izvedlo dokazov zaradi nenavzočnosti nekaterih obdolžencev zaradi bolezni na dan navedenih narokov. To sodišče je preverilo, ali dejansko obstaja razlog za te nenavzočnosti, vendar kljub znatnim dvomom ni moglo izpodbiti utemeljenosti nenavzočnosti teh obdolžencev.

14 Predložitveno sodišče je z aktoma z dne 19. in 26. aprila 2017 odločilo o možnosti, da se v postopku v glavni stvari opravi obravnava v nenavzočnosti navedenih obdolžencev.

15 V zvezi s tem je na eni strani ugotovilo, da navzočnost teh obdolžencev ni potrebna „za ugotovitev objektivne resnice“ v smislu nacionalne zakonodaje glede očitanih kaznivih dejanj.

16 Na drugi strani je predložitveno sodišče v zvezi s preučitvijo zadeve v glavni stvari v nenavzočnosti enega od obdolžencev na podlagi nacionalne ureditve določilo te zahteve:

– obvezna navzočnost odvetnika zadevne osebe in njegova dejanska obramba te osebe;

– vročitev kopije zapisnika obravnave zadevni osebi, ki ji omogoča, da se seznani s preiskovalnimi ukrepi in dokazi, izvedenimi v njeni nenavzočnosti;

– možnost zadevne osebe izraziti željo, da se ti dokazi v njeni navzočnosti ponovno izvedejo;

– pravica zadevne osebe, ki je izostala iz razloga, na katerega ne more vplivati, da se v njeni navzočnosti že opravljena dejanja ponovno opravijo;

– pravica zadevne osebe, ki je izostala iz razloga, na katerega lahko vpliva, da se na njeno zahtevo že opravljena dejanja ponovno opravijo, kadar je njena osebna udeležba pri konkretnem dejanju izvedbe dokazov nujna za varstvo njenih interesov.

17 Dvanajstih narokov, ki so bili organizirani po izdaji aktov z dne 19. in 26. aprila 2017, se nekateri obdolženci iz različnih razlogov niso udeležili.

18 Oseba TX se naroka, opravljenega 16. maja 2018, ni udeležila iz razloga, na katerega ni mogla vplivati, in sicer zaradi bolezni. Oseba UW pa se ni želela udeležiti tega naroka. Obe sta zagovarjala odvetnika, ki sta ju pooblastili. Osebama TX in UW sta bili posredovani kopiji zapisnika navedenega naroka, da bi se lahko seznanili z izvedbo dokazov, opravljeno v njuni nenavzočnosti.

19 Osebi TX in UW sta se udeležili naslednjega naroka, ki je potekal 30. maja 2018. Po posvetu s svojima odvetnikoma sta izjavili, da sta se seznanili z zapisnikom naroka z dne 16. maja 2018 in dokazi, izvedenimi v njuni nenavzočnosti, ter da ne želita, da se ti dokazi ponovno izvedejo v njuni navzočnosti. Dejanja, opravljena v njuni nenavzočnosti, niso bila ponovljena.

20 Oseba TX se ni udeležila naroka, ki je potekal 1. oktobra 2018, ponovno zaradi bolezni. Na tem naroku jo je zastopal odvetnik. V nenavzočnosti osebe TX je predložitveno sodišče izvedlo nekatere dokaze in je med drugim zaslišalo glavno obremenilno pričo, ki jo je povabilo državno tožilstvo. Kopija zapisnika tega naroka je bila posredovana osebi TX, da bi se lahko seznanila z dokazi, izvedenimi v njeni nenavzočnosti.

21 Oseba TX se je udeležila naslednjega naroka, ki je potekal 17. oktobra 2018. Po posvetovanju z odvetnikom je izjavila, da se je seznanila z zapisnikom naroka z dne 1. oktobra 2018 in z dokazi, ki so bili izvedeni v njeni nenavzočnosti, ter da se želi osebno udeležiti zaslišanja glavne obremenilne priče. Predložitveno sodišče je tej prošnji ugodilo in je to pričo dodatno zaslišalo. Oseba TX je imela možnost biti polno udeležena na tem naroku in postaviti vsa vprašanja, ki jih je želela.

22 Predložitveno sodišče glede osebe UW navaja, da nacionalna ureditev za namen izvedbe postopka v nenavzočnosti po informirani privolitvi obdolženca zahteva obvestitev tega obdolženca o kazenskem sojenju, o posledicah njegovega izostanka in o obvezni udeležbi odvetnika, kar so jamstva iz člena 8(2)(a) in (b) Direktive 2016/343.

23 Navedeno sodišče poudarja, da dvomi o skladnosti nacionalne ureditve iz postopka v glavni stvari s pravom Unije, zlasti glede na uvodno izjavo 35 Direktive 2016/343, in da se ti dvomi nanašajo na pogoje, pod katerimi bi bila lahko odpoved pravici do navzočnosti na sojenju veljavna.

24 Kar zadeva osebo TX, ki se nekaterih narokov ni udeležila iz razlogov, na katere ni mogla vplivati, in sicer zaradi bolezni, predložitveno sodišče meni, da bi bilo ob upoštevanju uvodne izjave 34 Direktive 2016/343 mogoče ugotoviti kršitev njene pravice biti navzoča na sojenju, ker je bila njena nenavzočnost opravičena. Sprašuje se, ali je do take kršitve dejansko prišlo ob upoštevanju dejanj, opravljenih po teh narokih na prošnjo osebe TX.

25 Glede tega predložitveno sodišče v zvezi z narokom, ki je potekal 16. maja 2018, sprašuje, ali izjava osebe TX, da ne bo zahtevala ponovitve opravljenih dejanj, pomeni veljavno odpoved njeni pravici biti navzoča na sojenju, in ali se možnost odpovedi sojenju, predvidena v uvodni izjavi 35 Direktive 2016/343, uporablja tudi za že opravljena procesna dejanja. Kar zadeva narok, ki je potekal 1. oktobra 2018, pa želi predložitveno sodišče izvedeti, ali dodatno zaslišanje obremenilne priče, ki jo je povabilo državno tožilstvo, v navzočnosti TX pomeni zadostno dejanje glede na uvodno izjavo 44 Direktive 2016/343.

26 Predložitveno sodišče pojasnjuje, da so bili odvetniki oseb TX in UW navzoči na vseh narokih, ki so potekali v postopku v glavni stvari.

27 V teh okoliščinah je Spetsializiran nakazatelen sad (specializirano kazensko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je pravica obtoženca biti navzoč na sojenju v skladu s členom 8(1) in (2) Direktive (EU) 2016/343 v povezavi z uvodnima izjavama 35 in 44 te direktive kršena, če je bil eden od narokov v kazenskem postopku izveden brez navzočnosti obtoženca, ta pa je bil pravilno vabljen, poučen o posledicah izostanka in ga je zagovarjal odvetnik po njegovi izbiri, če:

(a) ni prišel iz razloga, ki je pod njegovim nadzorom (odločil se je namreč, da se ne bo udeležil konkretnega naroka);

(b) ni prišel iz razloga, ki ni pod njegovim nadzorom (in sicer zaradi bolezni), če je bil nato obveščen o dejanjih, ki so bila opravljena brez njegove navzočnosti, in se je, seznanjen z dejanskim položajem, odločil in izjavil, da:

– s sklicevanjem na svoj izostanek ne bo izpodbijal zakonitosti teh dejanj in zahteval, da se ponovijo v njegovi navzočnosti;

– želi sodelovati pri teh dejanjih, zaradi česar je sodišče izvedlo dodatno zaslišanje osebe, ki jo je navedel obtoženec, in obtožencu omogočilo, da je pri njem polno udeležen?“

Vprašanje za predhodno odločanje

28 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 8(1) in (2) Direktive 2016/343 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki v položaju, v katerem je bil obdolženec pravočasno obveščen o sojenju in o posledicah izostanka od tega sojenja ter ga je zastopal pooblaščeni odvetnik, ki ga je imenoval, določa, da njegova pravica biti navzoč na sojenju ni kršena, kadar:

– se je nedvoumno odločil, da se ne bo udeležil enega od narokov, opravljenih v okviru njegovega sojenja; ali

– se ni udeležil enega od teh narokov iz razloga, ki ni pod njegovim nadzorom, če je bil po tem naroku obveščen o dejanjih, opravljenih v njegovi nenavzočnosti, in je informirano sprejel odločitev ter izjavil, bodisi da se ne bo skliceval na svojo nenavzočnost, da bi izpodbijal zakonitost teh dejanj, bodisi da želi biti udeležen pri teh dejanjih, zaradi česar je nacionalno sodišče, ki odloča o zadevi, navedena dejanja ponovno opravilo, med drugim z dodatnim zaslišanjem priče, pri katerem je imel obdolženec možnost biti polno udeležen.

29 Najprej je treba navesti, da je predmet Direktive 2016/343, kot je razvidno iz njenega člena 1 in uvodne izjave 9, določiti skupna minimalna pravila, ki se uporabljajo v kazenskih postopkih glede nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in pravice biti navzoč na sojenju (sodbi z dne 19. septembra 2018, Milev, C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, točka 45, in z dne 5. septembra 2019, AH in drugi (Domneva nedolžnosti), C-377/18, EU:C:2019:670, točka 38).

30 Poleg tega je treba navesti, da te direktive glede na minimalno harmonizacijo, ki se z njo izvaja, ni mogoče razlagati kot popoln in izčrpen instrument (glej v tem smislu sklep z dne 12. februarja 2019, RH, C-8/19 PPU, EU:C:2019:110, točka 59 in navedena sodna praksa).

31 V zvezi s tem člen 8(1) navedene direktive določa, da države članice zagotovijo, da imajo osumljene in obdolžene osebe pravico biti navzoče na svojem sojenju.

32 V uvodni izjavi 35 te direktive je navedeno, da pravica osumljenih ali obdolženih oseb, da so navzoče na sojenju, ni absolutna, in da bi osumljene ali obdolžene osebe morale imeti možnost, da se pod nekaterimi pogoji izrecno ali molče, vendar nedvoumno, odpovejo tej pravici.

33 Tako člen 8(2) Direktive 2016/343 določa, da lahko države članice določijo, da lahko sojenje, na podlagi katerega se lahko izda odločba, s katero se ugotovi, ali je osumljena ali obdolžena oseba kriva ali nedolžna, poteka brez navzočnosti te osebe, če je – v skladu s točko (a) te določbe – bila osumljena ali obdolžena oseba pravočasno obveščena o sojenju in o posledicah izostanka od tega sojenja ali če – v skladu s točko (b) navedene določbe – osumljeno ali obdolženo osebo, ki je bila o sojenju obveščena, zastopa pooblaščeni odvetnik, ki ga je imenovala osumljena ali obdolžena oseba ali država.

34 Poleg tega je v uvodni izjavi 47 Direktive 2016/343 navedeno, da ta direktiva spoštuje temeljne pravice in načela, kot so priznani z Listino in EKČP, vključno s pravico do poštenega sojenja, domnevo nedolžnosti in pravico do obrambe.

35 Kot je razvidno iz uvodne izjave 33 te direktive, pravica osumljenih ali obdolženih oseb, da so navzoče na sojenju, temelji na pravici do poštenega sojenja, ki je zagotovljena v členu 6 EKČP, ki mu, kot je opredeljeno v Pojasnilih k Listini o temeljnih pravicah (UL 2007, C 303, str. 17), ustrezata člen 47, drugi in tretji odstavek, ter člen 48 Listine.

36 V zvezi s tem iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja, da je javna obravnava temeljno načelo, določeno v členu 6 EKČP. To načelo je posebej pomembno na kazenskem področju, na katerem mora v splošnem obstajati sodišče prve stopnje, ki v celoti izpolnjuje zahteve iz člena 6 EKČP, posameznik pa lahko legitimno zahteva, da se ga „zasliši“ in da se mu da zlasti možnost ustno podati razloge svoje obrambe, slišati obremenilne izjave ter zaslišati priče obrambe in obtožbe (sodbi ESČP z dne 23. novembra 2006, Jussila proti Finski, CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, točka 40, in z dne 4. marca 2008, Hüseyin Turan proti Turčiji, CE:ECHR:2008:0304JUD001152902, točka 31).

37 V skladu s to sodno prakso niti besedilo niti smisel člena 6 EKČP osebi ne preprečujeta, da bi se prostovoljno, izrecno ali molče, odpovedala jamstvom poštenega sojenja. Vendar mora biti odpoved pravici do udeležbe na obravnavi nedvoumno dokazana in mora biti obdana z minimalnimi jamstvi, ki ustrezajo njeni teži. Poleg tega ne sme biti v nasprotju z nobenim pomembnim javnim interesom (sodbi ESČP z dne 1. marca 2006, Sejdovic proti Italiji, CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, točka 86, in z dne 13. marca 2018, Vilches Coronado in drugi proti Španiji, CE:ECHR:2018:0313JUD005551714, točka 36).

38 V postopku v glavni stvari je bil zoper več oseb uveden kazenski pregon zaradi vodenja hudodelske združbe in/ali sodelovanja v njej. Obdolženca sta bila v začetni fazi sojenja na podlagi nacionalne ureditve obveščena o pogojih, pod katerimi bi lahko v primeru izostanka brez opravičenega razloga to sojenje potekalo kljub njuni nenavzočnosti. Poleg tega sta bila odvetnika obdolžencev navzoča na vseh narokih, ki so bili opravljeni v okviru njunega sojenja.

39 Vprašanje za predhodno odločanje se na prvem mestu nanaša na položaj, v katerem se obdolženec namerno odpove udeležbi na enem od narokov, opravljenih v okviru njegovega sojenja.

40 Glede na samo besedilo člena 8(2) Direktive 2016/343 je treba navesti, da so bili v zadevi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, izpolnjeni tako pogoji iz točke (a) te določbe kot tudi pogoji iz njene točke (b).

41 Poleg tega je iz predložitvene odločbe razvidno, da je bila odpoved osebe UW pravici do udeležbe na obravnavi obdana z minimalnimi jamstvi, ki ustrezajo njeni teži, in da ta odpoved očitno ni bila v nasprotju z nobenim pomembnim javnim interesom.

42 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da člen 8(2) Direktive 2016/343 ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki določa, da pravica obdolženca biti navzoč na svojem sojenju ni kršena, kadar se je ta nedvoumno odločil, da se ne bo udeležil enega od narokov, opravljenih v okviru njegovega sojenja, če je bil obveščen, da bo ta narok opravljen in ga je na tem naroku zastopal pooblaščeni odvetnik.

43 Vprašanje predložitvenega sodišča se na drugem mestu nanaša na položaj, v katerem obdolženec ni mogel biti navzoč na narokih, opravljenih v okviru njegovega sojenja, iz razloga, na katerega ni mogel vplivati, in sicer zaradi bolezni.

44 V uvodni izjavi 34 Direktive 2016/343 je navedeno, da bi osumljene ali obdolžene osebe, če iz razlogov, ki niso pod njihovim nadzorom, ne morejo biti navzoče na sojenju, morale imeti možnost, da zahtevajo nov datum za sojenje v časovnem okviru, ki ga določa nacionalno pravo.

45 Predložitveno sodišče sprašuje Sodišče na eni strani o položaju, v katerem je obdolženec – ki se iz razloga, na katerega ni mogel vplivati, ni mogel udeležiti naroka, ki je potekal v okviru njegovega sojenja, in je bil obveščen o dejanjih, opravljanih na tem naroku v njegovi nenavzočnosti – izjavil, da se ne bo skliceval na navedeno nenavzočnost za izpodbijanje zakonitosti opravljenih dejanj in ne želi, da se ponovijo v njegovi navzočnosti.

46 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da je tako stališče mogoče šteti za nedvoumno odpoved pravici biti navzoč na zadevnem naroku.

47 Predložitveno sodišče na drugi strani navaja položaj, v katerem je obdolženec izjavil, da želi, da se dejanja, opravljena v njegovi nenavzočnosti, ponovno opravijo v njegovi navzočnosti, zaradi česar je bilo organizirano dodatno zaslišanje priče, pri katerem je imel obdolženec možnost polne udeležbe.

48 V zvezi s tem za osebo, ki ji je bilo omogočeno, da se v njeni navzočnosti ponovno opravijo dejanja, opravljena na narokih, ki se jih ni mogla udeležiti, ni mogoče šteti, da ni bila navzoča na svojem sojenju.

49 Glede na zgornje ugotovitve je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 8(1) in (2) Direktive 2016/343 razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki v položaju, v katerem je bil obdolženec pravočasno obveščen o sojenju in o posledicah izostanka od tega sojenja ter ga je zastopal pooblaščeni odvetnik, ki ga je imenoval, določa, da njegova pravica biti navzoč na sojenju ni kršena, kadar:

– se je nedvoumno odločil, da se ne bo udeležil enega od narokov, opravljenih v okviru njegovega sojenja; ali

– se ni udeležil enega od teh narokov iz razloga, ki ni pod njegovim nadzorom, če je bil po tem naroku obveščen o dejanjih, opravljenih v njegovi nenavzočnosti, in je informirano sprejel odločitev ter izjavil, bodisi da se ne bo skliceval na svojo nenavzočnost, da bi izpodbijal zakonitost teh dejanj, bodisi da želi biti udeležen pri teh dejanjih, zaradi česar je nacionalno sodišče, ki odloča o zadevi, navedena dejanja ponovno opravilo, med drugim z dodatnim zaslišanjem priče, pri katerem je imel obdolženec možnost biti polno udeležen.

Stroški

50 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjene stranke, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

Člen 8(1) in (2) Direktive (EU) 2016/343 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2016 o krepitvi nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in krepitvi pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku je treba razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki v položaju, v katerem je bil obdolženec pravočasno obveščen o sojenju in o posledicah izostanka od tega sojenja ter ga je zastopal pooblaščeni odvetnik, ki ga je imenoval, določa, da njegova pravica biti navzoč na sojenju ni kršena, kadar

— se je nedvoumno odločil, da se ne bo udeležil enega od narokov, opravljenih v okviru njegovega sojenja; ali

— **se ni udeležil enega od teh narokov iz razloga, ki ni pod njegovim nadzorom, če je bil po tem naroku obveščen o dejanjih, opravljenih v njegovi nenavzočnosti, in je informirano sprejel odločitev ter izjavil, bodisi da se ne bo skliceval na svojo nenavzočnost, da bi izpodbijal zakonitost teh dejanj, bodisi da želi biti udeležen pri teh dejanjih, zaradi česar je nacionalno sodišče, ki odloča o zadevi, navedena dejanja ponovno opravilo, med drugim z dodatnim zaslišanjem priče, pri katerem je imel obdolženec možnost biti polno udeležen.**

Podpisi